

Tájépítés a viharban

Augusztus 29-én léghurag csapott le Dunakeszire és környékére: meteorológiai tragédia történt a Duna két partján azon a napon. Olyasmi, amit addig ott soha senki nem látott, amire nem lehetett felkészülni. Valami, amit nem tanítanak a tájépítészeknek... Innen idézem Tóth Esztert, akit mint Dunakeszi főkertészét tisztelt laudálni, mert az ő szemével világosan láthatjuk a helyzetet:

„...a városra lecsapó viharban rengeteg fa gyökerestől kifordult, nagy ágak hasadtak le. ... megállás nélkül dolgozunk a károk elhárításán, felmérésén a területek használhatóvá tételén. Elsődleges feladatunk a közterületeken az életveszély elhárítása. ...A vihar ereje a Katonadomb, Malomárok és a vasút által közrezárt területen volt a legnagyobb. Itt magánházaknál lévő szélmérők 170 km/h- s szélököket is mértek. Ennek a hurrikán erejű szélerejének még az egészséges fák sem tudnak ellenállni. A Katonadombon, ahol nagy nyílt terület volt, a fák lombkoronája vitorlaként fogta fel a szelet, gyökerestől dőltek ki nagy nyárfák, akácok, ezüsfák; hasadtak le ágak, szakadtak el gyökerek. A strand területén a fiatalabb zárt platánállomány egy tömegként működött, itt nagyrészt csak a nyárfák hasadtak, dőltek meg... A Liget utca és a Duna sor közötti idős, 70 év körüli nyárfa állomány szenvedte a legnagyobb kárt. Itt az augusztus eleji áradásban a talaj felázott, és a vihar idejére még nem száradt ki, így a nagy fák gyökérkoronával együtt az extrém szél hatására kiborultak. ... hatalmas, karvastagságú erős gyökerek pattantak el, nyíródtak szét a viharban. Van olyan fa, amelynek kifordult gyökérkoronája 4 méternél magasabb. A Kiscsurgó patak medrében és a környező utcákban szintén hatalmas a kár, a mederben 1 méter magasan áll a törmelék, szinte az összes fa sérült, vagy bedőlt a mederbe... A városban – közterületen – körülbelül 250 fa dőlt ki. A takarítás, veszélyes fák felmérése szombat éjszaka óta folyamatosan zajlik... A területek rehabilitálását, újra fásítását, már most ősszel elkezdjük. A Katonadombra a Strand úthálózatához és a belső úthálózathoz igazodó új fasorok kerülnek, illetve színes szoliter csoportok. ... A Kiscsurgó medrének újra telepítését, pótlását tavasszal kezdjük meg. Minden esetben törekszünk arra, hogy honos, illetve szelnek, betegségeknek ellenálló fajfajokat válasszunk!”

A Dunakeszin élők azonnal beálltak menteni és segíteni, fűrésszel, gereblyével – kinek mi volt. A kárfelmérés és a helyre állítás érdekében Tóth Eszter hívására gyorsan összesereglett minden szükséges szakember, faápoló bajnokok, fagyógyítók és mentők, favágók és kosaraskocsi kezelők. A város vezetői is azonnal reagáltak. A Tóth Eszter – Dunakeszi főkertésze facebook csoportban van egy kép: öt vállas, erős, magas férfi között áll egy kicsi, a többiek válláig sem érő, mosolygós fiatalasszony, szoknyában, túracipőben. Háttérben erógép, faroncsok és a Duna. A folyó, ami egy hónappal korábban a szokásos képét mutatta: áradva de áldással is hömpölygött, dajkálta a frissen ültetett, szalaggal is jelölt fiatal fákat és ismerősen áztatta az öreg fűzek gyökerét, törzsét. Az emberek láblógázva ülhettek a vízben álló padokon, és a hétköznapiakat nem zavarta semmi.

Ami történt, azt Vis Maiornak nevezik, ahogyan azt a pénzügyi keretet is, amiből a kármentesítés, a fák újratelepítése, a kivágottak feldolgozása, tárolása és lehetőség szerint lakossági segítő akcióban való kiárusítása történik. Ez is része most már a városi főkertész napi munkájának, miközben a város többségében éppen maradt területei is várnak a tervezett megújulásra, ápolásra, gondozásra. Tóth Eszter eredeti pályázata, amit a zsűri megismerhetett, egy céltudatos, lendületes szakemberé. Azé, aki lépésről lépésre, évszakra évszakra tervezi Dunakeszi zöldstratégiai fejlesztését 1 illetve 5 évre; irányítja az "1000 fát ültetünk" programot, hogy új, egyöntetű fasorok kerüljenek a város bevezető útjai mellé; figyelemmel kíséri a lakótelepi születesfák ünneplését; ellenőrzi a biodiverzitás megőrzését célzó gyepgazdálkodást és

pillangó csalogató évelőkkel kevert virágágyakat ültet a terekre, sétáló utcákba. Sokféle a feladat, mert Dunakeszi nem átlagos kisváros. Itt többféle természeti jelenség - az őselemek: víz, föld, levegő, tűz - együtt kíván odaadó figyelmet a tájépítéstől is. Az egyik oldalon a természetes Duna part, a másikon a forgalmas országút – ez máris két feladatot jelent. Tegyük hozzá a kajak kenu pályát, a vitorlázó repteret (ahol birkák nyírják és trágyázzák a gyepet), a magánkézben lévő lovaspályát, a meglévő és leendő játszótereket, az új lakóparkokat iskolákkal és bölcsikkel és óvodákkal, a gyártelepet, a vasútpályát, stb... Ez a többarcú város figyeli 2019 nyara óta a változásokat, amit a munkájával elindított.

A városlakókkal ma már könnyen és gördülékenyen megy az eszmecsere, de ehhez kellett az a kezdeti keserű tapasztalat, amikor egy rosszul időzített favágás dühöt váltott ki az emberekből. Mára – mint a mesében – az akkor leghangosabb tiltakozók lettek a legjobb együttműködő partnerek. A pályázatban is szembeötlő kis plakátok megteszik a hatásukat favágáskor: „Beteg fa vagyok” – ki ne állna meg egy ilyen előtt, hogy elolvassa, miről van szó? Jelöltünk a fák betegségeinek specialistája, szakmai irányításával az országban először alkalmazták a 3 zónás favédelmet, amikor nem csak a fa törzsét és statikai védőzónáját, hanem a csurgó vonal alatti területet is fizikai védelemmel látták el. De van, ami menthetetlen és akkor jön kedvencem a harkály hotel és étterem, ami azt jelenti, hogy a Dunakeszin balesetveszély miatt kivágott korhadt, üreges, férgekkel teli rönkfák a tanösvénynél a Madártani Egyesület iránymutatása alapján terített asztalként várják a madarakat. Tóth Eszternek mindeközben gondja volt arra is, hogy a járvány alatt piros-sárga tulipánerdő, fehér árvácskák és napszínű nárciszok látványa javítsa az emberek kedélyét a belvárosban... Estéknként – miután a három gyerek lepihent – még van ideje válaszolni arra is, hogy a magánkertekbe milyen virágot, fát érdemes ültetni, hamár az utca olyan szép lett...

Az itt publikált pályázat azonban csak félig-meddig érvényes. Jó lenne, ha nem történt volna, ami történt a Duna mentén 2020. augusztus 29-én, amikor a 170km/órás szélben kiforduló fák között felfordult csónakok úsztak a Dunán, kerítések dőltek be a leszakadó fák alatt. A sebeket még sokáig viseli Dunakeszin a táj, bár a gyógyítás megkezdődött. Ám, nézzük a dolgok jó oldalát, mert van: a saját életéért megharcoló, szintén törekeny és vöröshajú letenyei nagymamától megörökölt bátorsággal Tóth Eszternek meg kell oldania a Vis Maior helyzetet. „Ennél jobbat tájépítész nem álmodhat magának. Mindent megkaptál.” – mondta neki a helyzetet látva a szakma egyik tapasztalt, vitathatatlan tekintélye.

Ezzel szeretném a Tisztelt Zsúri figyelmébe ajánlani Tóth Eszter tájépítészmérnököt, faápoló és favizsgáló szakmérnököt, Dunakeszi főkertészét.